

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN
RIPORTLAPJA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1937. VI. 1. — XXVI. évi. II. sz.

SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

ORSZÁG-VILÁG

(Erdélyi Élet)

Politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti országos riportlap

Főszerkesztő: GELLER ÖBÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott kiadói hivatali megbízottak:

Hegedüs Béla	București
Gózon Károly	Cluj
Geller Endre	Timișoara
Neuman László	Oradea
Krausz József	Satu Mare
Barkes Andor	Tg. Mureș
Dietrich Gusztáv	Brașov

Az Ország Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féoldal 2000 lei

A sajtótörvény értelmében két mutatóványszám elfogadása előfeltétel a közléshez.

Hirdetések közvetlenül a kiadói hivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövege alapján 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzet méterenként. Yllytér óvatban 50 cent, szöveg közti részben 32 lei a sorj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadói hivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadói hivatal: **ARAD,**
Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon: 525.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8–12-ig, d. u. 4–6 ig

Nyomda: Lovrov & Co., Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Tel: 484.

Előfizetési hátralék

193 ..... tól 19..... 1g

Lei.....

Nagyon kérjük dijhátralékos t. előfizetőinket b. számlájuk rendezésére, hogy mi is pontosan eleget tehesünk vállalt kötelezettségeinknek s ilyformán erőt gyűjthessünk feladatunk teljesítéséhez.

Teljes tisztelettel

„ORSZÁG-VILÁG“

ardeal-i kiadói hivatala: Arad.

Kiráylátogatás

(ARAD). Az összes lapok közölték azt a hivatalos helyről kiadott közleményt, hogy Ófelsége a király legközelebb hivatalos látogatást tesz Ardeal-ban, amelynek egyes vidékeit és nagyobb városait legmagasabb látogatásával fogja megtisztelni. Sem a királylátogatás időpontjáról, sem a látogatás sorrendjéről nem adtak ki közlést, csupán jelezték az uralkodó ama elhatározását, hogy meglátogatja Ardeal-t.

Ófelsége gyakran tiszteli meg látogatásával Ardeal egyes részeit. Ilyenkor leginkább udvari vadászatokon vesz részt és rendszerint e nemes és férfias sportnak szenteli programszerűen kiszabott idejét. De azért mindig talál módot és alkalmat, hogy vadászat közben is érintkezést találjon a nép egyszerű gyermekeivel, hogy maguktól az egyszerű emberektől hallhassa meg panaszukat, kívánságaikat. Ez a nemes gesztus a demokratikus uralkodó népszerűségét természetesen emeli.

A közeli ardeal-i látogatás hivatalos jellegét és politikamentességét erősen kihangsúlyozta az illetékes helyről kiadott közlés. Ez fölösleges volt. Ardeal népei tisztában vannak azzal, hogy Ófelsége nem politikai okból látogatja meg itteni alattvalóit, hanem azért, hogy fennmaradjon az az erős kapocs, amely Ardeal lojális népeit és a dinasztíát összetartják. Ardeal lojálitása, dinasztia-hűsége mindig példás és őszinte volt. Vérévé vált ez a hűsége az itt élő népeknek. Éppen ezért lelkesedéssel, örömmel és őszinte ünnepi hangulatban fogja várni és üdvözölni uralkodóját Ardeal lakossága: román, magyar és német, akármilyen ritus szerint és nyelven is tisztelje istenét. Ófelsége nem vendégségbe jön Ardeal-ba, hanem az övéi közé, akik már számtalanszor vették körül fennkölt személyét őszinte lelkesedésük fénysugaraival.

Fekete tengeri nyaralás a SOLIDARITATEA tagok részére

A SOLIDARITATEA olcsó egyéni nyaraltatási akciót rendez tagjai részére a Fekete-tenger legszebb helyén

CARMEN SILVA-n

A legjobb szállodában, tökéletes konyhával. — Teljes ellátás az elő- és utószezonban naponta Lei 140.—, a főszezonban Lei 175.— három havi részletre. Részletes felvilágosítást ad a Solidaritatea S. A. R. București aradi képviselője az **Arad megyei Takarékpénztár**

BUL. REGINA MARIA No. 22 —o— Telefon No. 12-20

Halló!

— téves kapcsolás! — Nem a sóhivatalt kérjük, — a postavezérigazgatóságot!

(ARAD). Lapunk, amely mindenkor a közérdekért harcolt és harcol ma is, számtalan esetben rámutatott olyan hibákra és mulasztásokra, amelyek sürgős orvoslásra szorulnak. Ezt célozza ez a cikkünk is, mely kizárólag a közönség érdekét képviseli. A napokban fültanui voltunk az alábbi esetnek:

A București felől érkezett Rapid-vonat egyik kocsijából feltűnően elegáns hölgy szállt le. Az urinő, akiről később kiderült, hogy párisi lakos és családi ügyben járt fővárosunkban, hazafelé utaztában Arad-on keeresztül vette útját. București-ben úgy alakultak elintéznivalói, hogy Arad-on fontos üzenetet kellett volna leadjon egy ismerősének. Leszállt a vonatból, hogy ezt a megbízatását telefonon intézze el. A Perronon egy vasuti tisztviselőhöz fordult, akitől megérdeklődte, hogy hol van vasuti postahivatal. Az utbaigazítás nyomán pillanatok alatt megtalálta az állomás tőszomszédságában lévő postaépületet, ahová benyitott, majd az egyik tisztviselőtől a telefonfülkébe kért el a postatisztviselőiban legnagyobban volt. Percekig tartó hebegés után kénytelen volt beismerni, hogy

az arad-i vasuti állomási postán, amely egyike a legfontosabb postai állomásoknak, nemcsak hogy nincs nyilvános telefonállomás, de a postaépületben egyetlen telefonkészülék sem létezik.

A hölgy méltatlankodását fejezte ki a részére hihetetlenül hangzó tény felett és indignálódva aziránt érdeklődött, hogy hol talál a közelben távbeszélő állomást. Utbaigazították, hogy legközelebb az állomáshoz az egyik szálloda és vendéglő épületében van telefon. A külföldi urinő el is ment a jelzett helyre, azonban

a vendéglőből olyan duhaj lárma zaja hangzott ki, hogy férfikisérő nélkül félt oda bemenni.

Ezért kénytelen volt dolga végezetlenül visszaszállni a vonatra és ügyét elintézetlenül hagyva tovább utazott Arad-ról.

Ehhez a türehetlen epizódhoz úgy hisszük semmi kommentárt nem kell fűznünk. Mégis szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy ezt az anomáliát lapunk már több ízben szóvá tette.

Többször megirtuk, hogy az állomási posta főnökének, aki egy fontos határmenti város állomásáról megszólván egy egész ország postaügyeit in-

tézi, — nincs telefonja. Még képzeletben sem merünk volna azonban arra gondolni, hogy az egész pöstaépületben sincs nyilvános telefonállomás.

Ma, amikor telefon nélkül még egy külvárosi szatócs üzlete is megbénulna...

A mi bőrünkre megy a játék...

(TIMIŞOARA.) Lehet, hogy ezt a szerencsétlen és nyugtalan kori, amelyben mi élünk, egy későbbi még szerencsétlenebb és nyugtalanabb generáció azzal a meghatottsággal fogja emlegetni, mint amilyen gyengéd érzékenységgel mi emlékezünk a századeleji ezüsttükörök-kávéházak, zónapörköltös évtizedekre. Kedves barátom, a békebeli, ószülő ur, görcsösen szorongatja a karomat hossza sétatáinkon és nem látom, de biztosan könnyes a szeme, amikor az aranyporos, pezsgóhabos, színészről időről mesél...

Aranypor száll ilyenkor a levegőben, konfliktusok csattognak a követzenen, pattan a tükör, nótát kacag a cigány vonója, bankó ég a moré homlokán s az asztal tetején karsu pohárból habzsolja a mámort az én öreg barátom.

— Így éltünk! — mondja és mélyet lélegzik a tavaszi estből.

Aztán kitör: nem volt gondom, éltem, dolgoztam, szerettem és mulattam. Hogy ne akadt volna munka, hja, kedves barátom, az nem létezett. Ur voltam! Tudod te, mi az egy békebeli ur? És tudod, mi vagyok ma? Cipőt sose talpaltattam, ma a talpalásra sincs. A házbéreminel adós vagyok és bonyolult számtani műveleteket kell végeznem, ha el akarok menni családommal a moziba. Gondoltam én, gondoltuk mi, hogy valaha így lesz?...

Keserű a szó, mint a dohánylél. Barokk asszonyok ma idézett képei, egy frissen nekilendült, technikás kor új csodái, aranyhidak és aranyfolyók között járunk. Robbanásig feszült, kövér vidéki élet, éjjelizenés szerelmek, nagy, puha nyugalom, egészséges szájak nevetése. — Nincs kenyérgond! Nincs állástalan! Nincs gyötörő bizonytalanság! Nincs mardosó világnézeti harc! A polgári Európa még mosolyog a Nyugatról szállingózó, hóbortos, új eszméken és kedélyesen rákacsint a pirosnyakkendő sasztalosságokra, aki a ligetben sztrájkoi, cseléddel csókolózik és papírról eszi a tepertyüt.

Tudod, mi volt akkor? *Liberalizmus!* A kaszinóban az urak dardlitzak és szabadelvűsködtek, de senkit sem ütöttek agyon azért, mert liberális, sem azért, mert konzervatív, vagy szocialista volt. A jóllakott szellem játékaik voltak az újdonsült gondolatok. Lelkes és unatkozó fiatal intellektuelek és munkások flörtöltek velük, de hidd el, sem mit sem vettünk komolyan. Az élet pontosan járt, mint egy finom, rubintköves óra. A bankigazgató elcsipett az uccán és bevonszolt a takarékba, hogy méltóztassak váltókölcsönt elfogadni. Kínálták a pénzt, mert sok volt. Éltünk, barátom. Az volt a nagy élet! Az ostobaságot

akkor követtük el, amikor azt hittük, hogy ennek sose lesz vége. És most itt vagyok, nézz meg!

Keserű, fáradt ember valóban. Enervált, hitetlen, reménytelen. Ahhoz túl fiatal, hogy meghaljon, ahhoz túl öreg, hogy újból kezdje az életét. És be kell valanom, semmi részvétet nem érzek iránta.

Itt lépked mellettem, enyhe dohányszagával, őszülő fürtjeivel, kifordított zakóban. Tágult orrcimpával szimatolja az aranylüstös multat, keres, kutat emlékei gazdag gomolyagában és vanak pillanatok, amikor talán gyűlöl is, mert fiatal vagyok és cinikusan jókedvű.

Mondom neki: *nincs igazad.* Ti legalább éltetek. A ti fiataliságtok fényes, májusi ifjuság volt. Öt koronáért kaptatok egy üveg pezsgőt színház után szép asszonyoknak huzattátok a nótáját. Olcsó volt a mámor és futottak utánatok a takarékpénztári igazgatók. Dél felé spiccesen tévedtetek be az irodába és nem volt probléma, mi lesz, ha szélnek csesztenek benneteket. Nézd, ne tagadd, számotokra már apáitok megcsinálták a fészket s a te osztályodbeliek „késze” mentek. A jó orvosra szükség volt és a jó iparosnak sem kellett álmatlan éjszakákon azon töprengenie, hogy akad-e gazdája tehetségének, izmainak, tudásának. Ez a ti lelki pluszotok velünk szemben. Nem gyötörték kis kenyérgondok. Idegeitek jobbak, rugalmasabbak voltak. Ha valami nem ment, ujat kezdtetek, és ha lefeküdtetek, aludtatok. Nyitva állt a világ előttetek és nem kellett remegnetek, hogy kimarnak a kenyérből, ha elfordítjátok egy pillanatra a fejetekeket. Házibálakra járattok és a Fidibuszon hízaltátok szekszuális fantáziátokat. Tudtatok nevetni, örülni és lelkesedni gyermekes dolgokon is...

De mi, akik ifjuságunkkal beleszeppentünk a háborúba és a cukrot csak jegy alakjában élveztük? Tudod te azt, barátom, hogy siheder voltam már, amikor először ettem igazi cukrászsüteményt? Elhiszed te, hogy az én gyerekkoromban nem volt szaloncukor, nem volt semmilyen cukor a karácsonyfán. Ellenben sorba álltam hajnaitól anyámmal együtt a zsirért és életem első cigarettafáját az uccán szedtem össze.

Nekünk nem volt gyerekkorunk, mert akkor tombol legádázabbul a háború, ifjukorunk sem, mert akkor dultak a forradalmak, legénykorunk sem, mert akkor már vége volt a konjunktúra új káprázatának. Mire mi életre eszméltünk és felcseperedtünk, koravéneen, pányadtan, rosszulápidítan és lélekben züllötten, akkorára elmúlt a tomboló, eszelveslett jólétnek rövid, siberes korszaka is.

S most itt vagyunk... Nektek csak a jövőtök a szomorú, nekünk a múltunk is és a jelenünk is az.

A jövőnk? Ugy érzem, nem sok örömmel kecsegtet az sem. Lám, te meghatottan emlékszel a szép bukétás napokra, színésznőkre és cigányzenés éjszakákra. Én még sosem bonttattam pezsgőt és túl voltam már a pubertáson, amikor megismerkedtem a kiflivel. Ti, ha egy darabig cikoriát ittatok a kávéházban, ezzel legteljesebb vezekeltetek fiataliságtok bőségeiért, de miért vezekeltünk mi, akik sosem ittunk mást, csak cikoriát?

Nektek voltak örömeitek, ha el is mutat, nekünk még nem volt zavartalan, tiszta örömünk. Ti tudtatok lelkesedni a tech-

*nika csodáin, — ez is életöröm, — nekünk ez az örömünk
sincs meg, mert már belefáradtunk a csodákba.*

A felfedezések nagyszerűségében nem ámulunk, a sebesség növekedése nem izgat, a művészet szépségeiért nem okvetlenül lekedünk, nyers, hajszás, elvadult, realitásokat követelő életünkben hiányzanak az egészen ösztönös és egészen magasrendű esztétikai örömök. Bizalmatlannokká neveltek bennünket. Nem hiszünk a technika egvedül üdvözítő fontosságában, mert látjuk, hogy a gép ellenünk dolgozik. A rádió nemcsak muzsikát ad, hanem mérgező eszméket is terjeszt. A replógép nemcsak azért van, hogy előbb érjek Londonba, hanem azért is, hogy a háboruban bombákat dobjon. Ti taposítatok, mikor Bieriot először repült át a csatornán, mi a gépmadárrol Guernicára gondolunk. A technika, tudjuk, már régen nemcsak a kényelmünket, hanem a pusztulásunkat is szolgálja.

Bevallom azt is, jobban ismerem a mérgesgázokat, mint Voltairét és többet tudok a torpedóról, mint a hevenyzusról.

Verne és May Károly tüzes fantáziája minket már nem röpített nagyszerű messzeségekbe, mert akkoriban mi már a technokráciáról és a nagyipari indexszámokról vitatkoztunk. Hidd el, a mi generációnk sokkal gyakrabban olvassa az ujságok „állás!kinál” rovatát, mint a klasszikusokat és szívesebben vitatkozik a sztachanovizmusról, mint a muzsáról. Mi egyszerűen nem tudjuk és élményszerűen nem is érzelhetjük azt az időt és légkört, amikor szép volt és érdemes volt Petrarca szonettjeit ismertetni és a havi fixből ivotta kővér, névnapidáridókra is.

Későn születünk s kiestünk ebből a kényelmes korszakból.

Krudy, Heltai, Bródy regényeiből és a Mátyas Diák régi évfolyamaiból tudjuk csak összeállítani a ti korotok anyagi és szellemi képét.

Hallottuk, hogy nagyszerű pénzbőség volt, a gépiesedés, az iparisodás és a polgáriaskodás stabil korszaka; nagyszerű lendület, friss akarások a művészetben, a zenében, az irodalomban, a pikturában. Egyszóval: *fényes élet*. Valahogy megértem kortársaidat, akik lehunyt szemmel emlékeznek, mint öreg szerelmesek szép, molett ideáljukra, akitől elsodródttak. Mi azonban tul vagyunk ábrándokon és családokon, tul fojtogató háborus és forradalmi idegélményeken. Egyenes voralban hullottunk ebbe a bizonytalanságával roncsoló, nyers nacionalizmusával kijózanító, türelmetlen mohóságával idegesítő korba.

*Megtanultunk tényekben gondolkodni, ábrándok nélkül élni,
körümmel harcolni és számolni. Mindent grammra mérünk: a
szivességünket, mosolyunkat, szerelmünket, odaadásunkat,
lelkesevésünket.*

Koncedálok, tiszteletlenek és brutálisak is vagyunk, örökséget követelünk, jogokra hivatkozunk, de hidd el, végeredményben mi sem akarunk mást, csak élni, emberi módon szabad levőgőben. Milyen ostobán és Marlit-szerűen hangzik, pedig ez a nyers igazság. De máskért akarunk élni, mint ti. Mélyebben, okosabban, szorosabban. Kevésbé csillogóan, de teljesebben, kevésbé kényelmesen, de több felelősségzettel, tiszta és nagyobb ablakok mögött, világosságban. Mi tisztában nézünk előre is és hátra is. Ma már ti is tudjátok, hogy az a kor, amelyről gyengéden emlékeztek, csak a felületén volt más, mint ez a mai békekorszak. Akkor is a háborura készültek, mint most.

A különbség az, hogy akkor kevesebb reklámmal, a közvé-

lemény lanyhább ellenőrzése alatt fegyverkeztek.

Olyan kuncogó titokzatossággal készítették elő 1914-et, mint amilyen diszkrécióval a bank hivatalnokai készülnek a tisztességben megöszült cégvezető meglepetésszerű ünneplésére. Meg is lehetett ezt tenni, mert kevesebb ember lézengett munka nélkül, helyesebben: olyan intenzíven éltetek, olyan simán és szépen áradt az élet, hogy oda se figyeltek arra, ami készült.

Mi azonban husz éve megszokták nélkül fizikai és szellemi permanenciában állunk. Nekünk saját jó, vagy rossz véleményük van a dolgokról s mi megtanultuk nagy összefüggéseiben vizsgálni az eseményeket.

A mi bibliánk hovatovább a politikai és gazdasági rovat lesz; szenvedélyes kártyapartik és lovagias csatangolások helyett éjszakánként nyelveket és társadalmi rendszereket tanulmányozunk. Kevesebb költészet van az életünkben, annál több józan es sokszor egészen rideg pozitívizmus. A botrányrovat kevésbé érdekelt bennünket, mai fiatalembereket, mert

megtanultuk, hogy a legeldugottabb keletkinai kantonban, vagy a kubai cukornádű'tetőenyeken lepergő és mindössze egy napi-hír terjedelmű konfliktus is, nemcsak a kínaiak és a japánok, nemcsak az illetvényesek és az iparlovagok, nemcsak a diplomácia és a politika ügye, hanem a mi legszemélyesebb, legbensőbb és hovatovább legfontosabb ügyünk is, mert direkt, vagy indirekt vona'ön, sajnos, mindig a mi bőrünkre megy a játék.

És itt vannak az éles világnézeti frontok. Jobb, közép és bal, szélső-jobb és szélső-bal. Nekünk valamelyikkel mennünk kell. Ti szulyos, arany-barókk páholybólnézétek, a mi századhibbózó szocializmusát, a demokrácia mosolyát, a liberalizmus és a kapitalizmusrikoltozó előnyomulását. Ami ma viharanyag, akkor még szellő volt...

A világháborúnak kellett jönnie, hogy elődű'ögjenek azok a megmosolygott eszmék, amelyekből egy új világ rak kelet megszületnie.

Melyik eszme győz a sok közül, nem tudjuk. Mindenesetre az, amelyikben több az erkölcsi igazság és az építő praktikum.

A mi szempontunkból lényeges az, hogy az idegrendszerünk ezek szerint a körülmények szerint átalakulóban van. Két párt: az aranykődös hipokrita mult és a tárgyilagossabb üvegfényű jövő között ez a mi szerencsétlen, meggyötört, örömtelen generációnk a bűd. Ugy is mondhatjuk: *puffergeneráció*. Én még láttam iparosapámat vasárnapjós módunak a sörcsarnokban és láttam kopálni és keseregni a bőséges mult felett; én már megvetem azt az álmat, élem a szigoru és önfegyelműző jelent, hogy az, aki majd utánam következik, átvegye tőlem és tovább görgesse szabadságvágyamat, hitemet a békésfejlődésben, romantikamentes józanságomat és együttérzészmet a világ minden dolgozó emberével. Nekünk, a mi generációknak ez a szerepe és ezt a szerepet, amely nincs minden mártíromság nélkül, szívesen alakítjuk.

A teremő szellemé és a dolgozó kezeké a jövő és nem fáj, hogy a mozicsillag nevélt jobban ismerik, mint Einsteinét, hogy a futballművész előbb bejárja a világot, mint a gondolkodó agy. Nem izgat az sem, hogy kalandorok elik világukat az azur-parton, ugyanakkor, mikor hóhéri állásra pályázik Kov-

nóban a berlini színpad földönfutóvá tett cty:k zsenidlis
szinésze.

Mi látjuk ezt, hogyne látnánk és tudjuk azt is, hogy ez az ellentmondásoktól feszülő korszak le fog omlani, mihelyt eltűnnek a mult lamentáló szellemei s helyüket elfoglalják azok, akiket nem kötnek kegyeletes és kínzó társadalmi emlékek.

Ezzel elváltunk. Az az érzésem, hogy fájdalmat okoztam és nem tudtam meggyőzni öreg barátomat álláspontom tárgyi és érzelmi igazságairól.

sz—e

Pesti levél:

Budapesten palotát béreltek a Németországból kivándorolt katolikus papok

Minden ujságolvasó előtt, aki a külpolitikai eseményeket és főleg a német birodalom vezetői és a katolikus egyház között mindjobban elmérgesedő helyzetről érkezt tudósításokat figyelemmel kísérte,

világos volt az, hogy az utóbbi időben történt események után a német szerzetesek és világi papok közül igen sokan fogják elhagyni a harmadik birodalmat. A németországi katolikus klérus külföldre szivárgásának első szimptomái már itt nálunk Budapesten is mutatkoznak.

Hogy a már eddig ideérkezett német katolikus papok merékülésszerűen hagyták-e el szülőföldjüket, vagy más okból érkeztek Magyarországra, nem tudjuk, nem is kutatjuk, az alábbiakban csak

a száraz tényeket regisztráljuk,

Az elmúlt héten azt mesélték a városban — es az ilyen pletykák igen gyorsan terjednek — hogy egész se-reg katolikus pap Németországból Budapestre érkezett és itt telepszik le.

A híresztelések szerint már az Andrássy-ut és Rózsa-ucca sarkán levő egyik palotát ki is bérelték a rendház céljaira.

Elmentünk a palotába, amelyet a régi pestiek „Koch-meiste-palota” néven ismernek és amely most özvegy gróf Arz Nándorné tulajdona. A két emelet eddig ki volt adva: Zerkovitz Béla zeneszerző és Márkus Jenő vezérigazgató bérelték egy-egy hétszobából álló emeleti lakást a kétemeletes palotában.

A rég ibérlők már elköltöztek és

a helyükre németül beszélő katolikus papok jöttek, még pedig valami, itt ismeretlen szerzet tagjai.

Nyolc kocsi butor is jött velük, vagy százötven ágy, két pianinó és berendezési tárgyak.

BESZÉLGETÉS A TITOKZATOS NÉMET PAPOKKAL

Alacsony, szemüveges, idős pap fogad a folyosón. Fekete, szokatlanul szabott reverendában, amelyen elől fehér nyakkendő van. Előbb körülményesen leigazoltat benünket, azután kijelenti, hogy nem tud semmit mondani.

— Megfelel-e az a hír a valóságnak, hogy főtisztelendő ur és társai német menekültek? — kérdezzük.

— Én a Mária Iskolanővérek rendjéhez tartozom. Német rendházunk a bajorországi Landshut melletti Furtshban van, a francia pedig Champagneban. Onnan már régebben küldtek ide néhány rendtagot, akik a Högyes Endre uccában magániskolát tartottak fenn francia nyelven. Most a német rend is elhatározta, hogy — ha a megfelelő hatóságok és egyházi hatóságok hozzájárulnak — iskolát létesít itt Budapesten.

— Van-e ebben a felhatározásban része a németországi eseményeknek?

A páter erre a kérdésre nem felel.

— Most folynak tárgyalások az iskola engedélyezése irányában a kultuszminisztériummal. Mi előbb elemi iskolát, azután közép- és kereskedelmi iskolát akarunk létesíteni, de amíg az ügyünk véglegesen nincs rendezve, nem beszélhetek. Még a hercegprimás ur őeminenciájától is működési engedélyt kell kapnunk. Mindez remélhetőleg három-négy hét alatt megtörténik, keressen fel, akkor nagy érdekes dolgokat tudok majd önnek elmondani.

— A németországi eseményeket? — kérdezzük.

— Csak keressen fel — mondta bucsuzóul a páter.

A „MARISTEN SCHULBRÜDER” CÉLJAI

Elmentünk a ház gondnokáho zis, aki csak annyit tudott mondani, hogy egyenlőre még senki sem lakik az Arz-palota két emeletén. A páterek a francia rendházban laknak. Ott is vannak bejelentve. A bérleti szerződést a rend főgenerálisához, Rómába kellett elküldeni jóváhagyás végett.

Egyenlőre csak három hónapra vették ki a palota szobait a Maristák — németül Maristen Schulbrüder a rend neve — mert még nem tudják engedélyezik-e a ma-

*Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves*

ARAD-I KÖZLÖNY

hasábjairól olvashatja

Fizessen elő az

Arad-i Közlöny-re

Hirdessen az

Arad-i Közlöny-ben

gyar hatóságok működésüket. Kifejezetten iskola és internátus céljaira bérelték ki a két emeletet.

Többen jönnek majd ide mostani társaik után, ha az engedélyt megkapják.

Arról, hogy a Marista-szerzetesek milyen körülmények között kerültek el eddigi tartózkodási helyükről, arról senki sem tud semmit. Már több hete itt lehetett a szerzetesek közül néhány, mert az Arz-palota gondnokságán azt mondták, hogy eddig mintegy kétszáz helyiséget néztek meg, de egyiket sem találtak megfelelőnek céljukra. Arról sem lehetett információt szerezni, hogy hány paptanár jött ide összesen Németországból és a jövőben hányan szándékoznak még ideköltözni.

SZABÁLYSZERŰ UTLEVÉLLEL ÉRKEZTEK, DE OTT NEM TANITHATTAK

Elmentünk a rend francia iskolájába is, a Högyes Endre uccába. A Pasteur-intézet mellett van a Champagnat nevű szerzetesi iskola, ahol a növendékeket franciául tanítják.

Az igazgató-páter minden felvilágosítást szívesen ad meg, csak a nevét nem akarja megmondani. Kérdésünkre elmondja, hogy

német rendtársai már nem laknak az ő házukban, hanem az Andrassy-utra költöztek.

Mihor meghallja, hogy ott még nem jelentették be magukat, csodálkozik.

— Igazán nem értem a dolgot — mondja a páter, — biztosan csak a költözködés hevében feledkeztek meg a bejelentésről. Pedig egyiküknek sincs oka megkerülni a törvényes rendelkezéseket, mert Németországból rendes úton, szabályszerű utlevéllel érkeztek ide valamennyien.

— **Volt az ideérkezett Marista-atyák között olyan, aki nek esetleg menekülnie kellett Németországból, vagy más eljárás volt esetleg ellenük ott folyamatban?** — kérdezzük.

— **Nem, nem — titakozik heves gesztusokkal a francia házfőnök — semmi bajuk sem volt ott, csak éppen nem taníthattak. Nyolc iskolája volt a rendnek Németországban, ahol az előírt szellemben tanították rendtársaim a gondjukra bízott gyermekeket, de a hatóságok bezárták valamennyit. Ezért határozta el a rend vezetősége, hogy a német tagokat más országban helyezze el.**

— Valamennyien idejönnek Magyarországra?

— Dehogy kérem. Eddig négy rendtársam érkezett csak, most még kettő jön. A vezetőjük dr. Franz Gans, aki eddig a rendnek Bad-Reichenhallban fennállott iskoláját vezette.

— Csak ott volt a rendnek Németországban nevelőintézete? — kérdezzük.

— Nem. Az ott működött rendtársaim közül tizenhárman Braziliába kerültek, tizenketten Délamerika

egyéb részeibe, sokan Lengyelországba, Hollandiába, Olaszországba és Franciaországba, valamint a Balkánra. A rend vezetőségének ugyanis az a célja, hogy

mindezek a helyeken, ahol most a hivatalos Németország iskolákat tart fenn, nekünk is legyenek iskoláink. Így például reméljük azt, hogy az új Andrassy-uti iskolánkba sok olyan szülő küldi majd a gyermekét, aki eddig a Rottenbilleruccai németbirodalmi iskolába járatta. Mert mi valláskülönbség nélkül mindenkit felvesszünk és az iskolában csak tudományos munkásságot fej-tünk ki. Reméljük is, hogy az új iskolába sok zsi-dó szülő is beiratja majd gyermekét, aki a birodalmi német iskola újabb tendenciája miatt oda nem iratta be.

— Amint halljuk, elemi mellett közép- és kereskedelmi iskolát is kívánnak a most érkezett paptanárok be-rendezeni. Elegendő lesz a három iskolához hat tanerő? — kérdezzük.

— Hát egyelőre csak az elemi nyílik meg.

— Lehet, hogy még több német rendtárs érkezik Bu-dapestre?

— Erre nem válaszolhatok...

Ez a „költözködési”-hir véleményünk szerint nincs minden — érdekesség nélkül.

h g

HALÁLOZÁS. Súlyos csapás érte Lazar Augustin dr. arad-i ügyvédet, volt prefektust. Edesapja, Lazar Cornel nyug. iskolaigazgató 73 éves korában hosszas szenvedés után Oravița-n elhunyt. Nemcsak szükebb hazájában, Oravița-n, de az egész vidéken ismert és becsült volt a neve a kitünő pedagógusnak, aki évtizedeken keresztül generációkat nevelt, de ezenkívül is mindig kivette a részét minden kulturális és emberbaráti akcióból. A barátok és tisztelők hatalmas tábora mély részvétellel értesült a kiváló férfit haláláról. Impozáns végtisztességén, melyre a távollátó vidékről is eljöttek nemzetiségű és fajra való tekintet nélkül volt kollégái, tanítványai és mindazok, akik életében tisztelői voltak, — meghatott szavakkal búcsúztatták Lazar Cornelt, a nemes gondolkodású, nagy-tudású pedagógust.

REUSZ műjéggyár
megbízható!
Telefon 141.

Egy emlékezetes nap Aradváros történetéből

**Carol trónörökös mint vendég
Coșoiu Romulus dr. nászlakomáján**

(ARAD.) Előkelő társaságban a közeli ardeal-i királylátogatásról beszélgettek és ezzel kapcsolatban sok kedves epizódot elevenítettek fel néhai Ferdinand király arad-i látogatása alkalmával. Ugyancsak megemlékeztek Őfelsége Carol király első arad-i látogatásáról.

Ez a látogatás még akkor történt, amikor Őfelsége atyja élt és a trón várományosa volt. A hatóságok vezetői élükön Georgescu prefektussal és dr. Robu Ioan főpolgármesterrel, fényes programot állítottak össze a trónörökös fogadtatására. A program minden zökkenő nélkül nagyszerűen folyt le. De bekövetkezett egy programmonkivüli esemény, amelybe a demokratikusan gondolkodó és közvetlen trónörökös a legnagyobb örömmel ment bele.

A programmonkivüli esemény dr. Coșoiu Romul fiatal arad-i ügyvéd, már akkoriban keresett jogász esküvője Robu Viorica urleánnyal, dr. Robu Ioan főpolgármester leányával.

A polgári kötés és az egyházi áldás már megtörtént a trónörökös fogadtatása előtt csupán a nászlakoma maradt hátra, amelyet a Central-szálló nagytermében rendeztek és amelyre a város és megye előkelőségei kaptak meghívást.

A fogadtatás lezajlása után Georgescu prefektus és dr. Robu főpolgármester a trónörökös elé járultak és illő tisztelettel meghívták a nászlakomára.

Carol trónörökös a legnagyobb örömmel fogadta el a szívélyes invitálást és megjelent a nászlakomán, ahol **pothár pezsgővel köszöntötte fel a fiatal párt.**

Nem mindenki dicsekedhetik azzal, hogy egy királyi trón várományosa vett részt a nászlakomáján és köszöntötte fel.

Azóta néhány eseményekben gazdag esztendő pergett le az örökkévalóság homokóráján. Georgescu prefektus és dr. Robu Ioan főpolgármester bevonultak a megyei közigazgatásba. Carol trónörökös Románia királya lett. Dr. Coșoiu Romul fiatal ügyvéd pedig ma Arad város főpolgármestere. Nem lehet tudni, hátha visszaemlészik Őfelsége arra a szép napra, amikor még mint trónörökös felköszöntöt mondott a mostani főpolgármesterre és hájos hitvesére.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lap társaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy ciklíróink megnevezésével.

Az ardeali magyar színészet eseménye:

Szabadkay József szin- igazgató letársult Jávor Alfréd színművésszel

(ARAD.) A romániai magyar színészeti frontnak megvan a maga kimagasló eseménye, amelynek egyik cselekvő szereplője egy népszerű és tehetséges arad-i színművész. Arról van ugyanis szó, hogy Jávor Alfréd, az arad-i közönség régi kedvence, az országos viszonylatban is kiváló jellemszínész, szinigazgató lett és ideiglenesen itthagyja Arad-ot, ahol annyi szép és megérdemelt sikert aratott.

**Jávor Alfréd letársult Szabadkay József satu-
mare-i szinigazgatóval és együttesen szervezik
meg azt a szintársulatot, amely Ardeal nagyobb
városainak kulturigényeit ki is fogja tudni elé-
gíteni.**

Az ujonnan megalakuló nagy szintársulat anyavárosa Târgul-Mureş lesz. Jávor és Szabadkay már ki is bérelték az ottani Transylvania-színházat és a zsidó kultúrházat és párhuzamos előadásokat fognak rendezni a szkely fővárosban.

**Az ottani Magyar Párt és a város társadalma
örömmel fogadta a nagyszabású színhazi vállal-
kozást és minden tőle telhető támogatást kilátás-
ba is helyezett.**

A két szinigazgató nagy anyagi áldozatokkal kezdi meg működését. Új diszletek, új jelmezek készültek. A társulat tagjai sorában Ardeal legkiválóbb színművészei foglalnak helyet. Jávor és Szabadkay szinigazgatói érája a legjobb előjelek mellett kezdődik. Az illetékes hatóságok a törvényes rendelkezések keretei között a legmesszebbmenő jóindulatukról és támogatásukról biztosították a direktorokat, akiknek személye és művészi multja garancia arra nézve, hogy amit adni fognak, az művészi érték lesz.

Amennyire örvendünk, hogy Jávor Alfréd elérte minden színész vágyát: a direkciót, annyira sajnáljuk ennek az izzig-vérig művészembernek a távozását. Valahogyan hozzátartozott a város társadalmához. És ezt ő maga is érezte és éppen ezért előkelő budapesti színházak meghívását utasította vissza, csakhogy itt maradhasson ebben a városban, amelynek közönsége őszinte szeretetébe fogadta. Szabadkay József is mindenkor komolyan vette elhívását. Legutolsó timişoara-i szezónjával beigazolta, hogy nagyszerűen érti a dolgát.

Hiába vádaskodtak ellene névtelenül és nyilván-

nosan, illetékes helyen kellő értékére szállították le a vádat, sőt ma már nyilvántartják azokat, akik ezt az elsőrendű színházi embert felfelé be akarták feketíteni.

Az új szintársulat a jövő hónap első felében kezdi meg működését, még pedig Timișoara-n, ahol a direkciónak a Novotny-kertben új nyári színházat építtetett. Ellátogat az új szintársulat Ardeal nagyobb városaiba is és a főszezonra bevonul állandó tartózkodási helyére: Târgu-Mureș-re, ahol várva várják a művészi színvonalon álló társulatot.

Csermákéknál minden csendes

(ARAD.) A Csermák-ügyről heteken keresztül irt a sajtó. A közönség általános érdeklődést tanúsított az ügy iránt. Csermák Ferencnek furfangos módon megkárosított számos arad-i polgárt, akiknek feljelentésére a büntető hatóságok megindították az eljárást az asszony ellen. Csermáké és férje most vizsgálatali fogságban ülnek.

Amíg ezek az eléggé ismert ügyek leperegtek, addig az érdeklődés középpontjából kiesett Csermák Lili, valamint két kis testvére.

Senkinek sem gondolt arra, hogy vajjon ezek a gyerekek miként élnek? Bármint történt a dolog, a Csermák-gyerekek csak a részvételt érdemlik, elvégre is az egész játékban ártatlanok.

Kicsiny lakásban laknak a Párneava-ban a Csermák-gyerekek. Egyszerű keretek között élnek, Lili a ház lelke; szeretettel gondolza testvéreit, sőt, hogy mennyire kedves és mennyire igyekszik felejtetni a szülők távollétét, annak meghatározó bizonyosságát adta legutóbb, amikor a nagyszerű szépségversenyre elvitte a 4 éves kis szókefűrtű Anicát.

Milyen szeretettel, mennyi aggodással gondoskodik a gyerekekről.

Hogy miként élnek, ki fedezi a szükséges anyagiakat, arra nézve nem lehet nyilatkozatot kapni; nagyon megviselte az eset Csermák Lili lelkületét.

Külön fejezet ez a Csermák-ügyben. A Mureș-parti kényelmesen

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

ARAD,

Str. Meșianu 1. — Tel. 97.

**Magyar elterjedtségénél
fogva a legeredményesebb hirdetési orgánus.**

berendezett villából ki kellett költözniök, a részletre vásárolt butorokat elszállították a hitelezők. A külvárosi egyszerű lakásban minden díszl Csermák Ferenc festményei jezentenek.

No és a gyerekek. Anica, a legkisebbik sir a mama és papa után. Az ő sorsa a legfájdalmasabb. Egy ilyen kisgyerek rá van utalva a szülői szeretetre. A második kislány tanul. Szorgalmasan jár az iskolába. Lili végzi a házi teendőket. Szeretettel, gyöngédséggel, beletörődéssel tölti be ezt a tisztet. És mégis...

Sokszor felhangzik a kis lakás csendjében:

— Mama.. Mama.. a kis Anica hangja.

A ZSIDÓ PÜNKÖSD másodnapján Vágvölgyi dr. főrabbi hitszónoklatot tartott az arad-i neológ templomban. A tudós főrabbi a „Pro Palesztina”-akciónak szentelte a hit szónoklatot. — „Kétszáz éve — az arad-i neológ hitközség fennállása óta — mondotta a főrabbi — nem hangzott el e templom belsejében cionista szellemben fogalmazott szónoklat. Most történik első ízben, hogy az arad-i neológ hitközség templomának szószékéről erről a tárgyról szólok testvéreimhez”. Közölte ezután az arad-i zsidóság fenkölt gondolkodású főabbija, hogy a hitközség ügybuzgó, kitünő elnöke, Lakatos Aladár, valamint az előjáróság érdemes tagjai résztvesznek Palesztina felépítésének gigantikus munkájában és felszólította a hívöket, hogy minél nagyobb számban, minél lelkesebben vegyennek részt ebben a nagyfontosságú mozgalomban. Vágvölgyi Lajos dr. emelkedett szellemű, mély gondolatokkal, sok bölcsességgel alátámasztott beszéde különösen azért frappánsa a hallgatóságot, mert eddig tudvalevőleg a hitközség hivatalosan a legteljesebb mértékben elzárkózott a cionizmus realizálásának gondolata elől és csak az utöbbi hetekben következett be ez a jelentős fordult.

Csak a városi jéggyárban vízvezetéki vízből gyártott

m ü j é g

olcsó, higienikus és kristályos.

Előfizetések és megrendelések: Uzinele Municipiului. — Telefon 25.

Ardeal és Banat legelterjedtebb magyar napilapja a

Temesvári Hirlap

megjelenik naponta, vasárnap kivételével, a déli órákban

Boldog emberek között, —

boldog napokat töltöttem Cannesben. Egy aradi urilány impressziói a világhírű fürdőhelyről

(ARAD.) A napokban érkezett haza Cannes-ból egy közismert arad-i nagykereskedő gyönyörű leánya, aki néhány hetet töltött a világhírű, előkelő fürdőhelyen. Természetesen évekre elegendő élményeket hozott magával, amikkel nem győzi traktálni társaságának tagjait. Okosan, élvezetesen adja elő tapasztalatait, amiből egy kis izelítől adunk az aradiaknak az Ország-Világ olvasóinak is. Bennünket különösen a cannes-i rulett érdekelt, mert világvizonylatban is egyike a legkeresettebbeknek.

— Három kaszinó van Cannes-ban — kezdi szavait a szimpatikus urilány — a Municipiale, a Nuveau és a Palm Beach Casino. Ezek közül a legexkluzívebb a Palm Beach. Cannes legészakibb pontján van, direkt bele van építve a tengerbe ez a kaszinó. Nehezebb ide bejutni, mint a köztársasági elnök háúszobájába. Utlevél, lakbizonylat, még két külön igazolvány, — éppen csak hogy születési bizonyítványt nem kérnek. Miután az ember kellőképpen igazolta magát, le kell fizetni 100 frankot. Ezért a belépődíjért annyit veszthet ruletten két hétig, amennyit akar. A százból ötven az államé. Általában minden százból ötven az államé. Óriási jövedelme van Franciaországnak a szerencsejátékból, minden vesztő hozzájárul a francia hadifelszereléséhez, modern harcirepülőgépek ezreihez. A franciák nem bolondok.

— A szezon legelején voltunk — folytatja érdekes impresszióit az urilány — akkor még csak egy rulettasztal és egy tábló baccarat volt üzemben. Hat krupié ült a ruletnél. Ezenkívül két idősebb elegáns ur folyton az asztal körül járkal. Olyan fontos felügyelet van, hogy szó sem lehet arról, hogy egy nyerő tétet másnak fizessenek ki. Én öt frankot tettem a tizenhatosra és kabalából elfordultam, el akartam hitetni a kerékkel, hogy nem is akarok nyerni. Persze dobogott a szívem, rém fontos volt a pénz, matróz-trikót akartam venni, meg két vászon matróz-nadrágot, amelyet itt a bensülöttek hordanak.

— Numero sieze, rouge, plein a numero, et cheval, et transversal.

— Nyertem. Megfordultam és szó nélkül álltam ott az asztalnál. vártam amíg kifizetnek. A huszas és százas és ötös tétek rengetegében tudták, hogy az enyém az öt frank. Gyorsan becsületszavamat adtam saját magamnak, hogy nem játszom tovább aznap este inkább a játékosokat és a játékot figyelem. A 175 francomat boldogan csuszattam a retikulómba és örömtől reszkető ujjakkal rágyújtottam egy Chesterfieldre. Jó nyerni...

— Közvetlenül az egyik krupié mellett egy idős amerikai dáma ült, aki bébinek volt maszkírozva. Sárga haja volt, cinoberpiros körmei és az ujjain két briliáns gyűrű. Hasonló nagyságu köveket még nem láttam. Malomkövek. Bébi folyton vesztett, de olyan ravas-

játszott, hogy nem is csoda. harminc-harmincként számolt telt meg a husz frankkal. Minden szárma telt, csak a nyerőre nem. Egymásután vette ki elegáns retiküljéből a pedánsan összehajtogatott ezerfrankosokat és basszushangon kérte a krupiét, hogy váltsa fe. Mikor már minden eluszott, kölcsönkért a banktól. Háromezer frankot lehet kérni a cannesi Palm Beach Casinótól. Természetesen, már akinek..

— Egy szmókingos angol rengeteget vesztett — mondja tovább visszaemlékezéseit bámuatos memóriával és előadókészséggel kedves informátorunk. Eleinte a limitet tette fel az egyes számokra, 180 frankot. Később már csak huszasokban játszott. Allandóan hangosan szidta a kereket.

— Öreg angol néni ült a szmókingos mellett. Egy coup-ban négyezer frankot húzott ki. Ebből öt frank borraivalót hajított a krupiének. Ezek összenéztek, de ezt az összevillanást csak én láttam, én, aki figyeltem a jelenetet. Rögtön az összenézés után megköszönték a kapusi angol néninek a sovány borraivalót. Remekül vannak dresszirozra a cannesi krupiék. Viszont ettől a perctől kezdve a fukar hölgy elkezdett vesztetni. Mintha a krupiék összebeszéltek volna a kerékekkel. Egy számot se tudott fogni.

— Nem hinném, hogy elég helyük volna az Ország-Világban, hogy részletesen elmondjam, mit látni a cannesi játékszobában. Bent egy százfrankos annyi, mint odakint egy tizfrankos. Irigylem a tulajdonost, illetőleg a tulajdonosokat. Görögök. A legnagyobb jach! az övék a kikötőben. Mutatták, mikor lementem a kikötőbe matrózpizsamában.

— Itt, délen, Franciaország a régi. Itt csak boldog lehet az ember ebben a szép időben. Cannesban senki nem csinál semmit, sütkéreznek a napon az emberek. Jókedűek, nevelgélnek beszéldek. Mindenben benne vannak.

— Cannes nagyon drága. A Grand Hotelben kélszáz frank a napi penzió. Nagyszerűen főznek. Reggel, mikor kinyitottam a szememet, egy óriási pálmafa bólogatott jóreggelt. A levelei betolakodtak a nyitott ablakon keresztül a szobámba.

— Azt hiszem egy szuszra eleget mondtam olvasóinknak s ha úgy gondolják, hogy utiélvényeim érdeklik közönségüket, máskor is szívesen elmondok egyet s mást.

Ennyiben maradtunk. Kedves informátorunkat már most biztosítjuk, hogy olvasóink mindenkor szívesen látják pompás mondanivalóit.

— Hogy van az, hogy pénzügyminiszterünk, aki közismerten takarékos ember, mégis belemegy abba, hogy protezsál embereknek új állásokat kreditjanak?

A híres és szentéletű csodarabbihoz beállított egyszer egy anijeszemita előkelőség és arra kérte, imádkozna érte, hogy a feleségének végre gyermeke szülessen.

A rabbi egy kicsit furcsának találta, hogy éppen ő imádkozzon azért, hogy egy ilyen nagy antiszemitanak gyermeke szülessen, de hát nem merete elutasítani a hatalmas urat és szemelt ég felé emelve így imádkozott:

— Grájszer Gott, mennyi gój van a te világodban, hát legyen még egy!

Beszélgetés

VI. György ardeali nagynénjével, aki nem vett részt a koronázáson

(CLUJ.) Mikor kedves, de szerény lakásajtaján csengettem, nem csodálkoztam volna, ha azzal fogad a szobalány, hogy urnője nincs idehaza, „családi ügyben” Londonba utazott unokaöccse koronázására.

De a britt birodalom uralkodójának ardeal-i származásu nagynénjét egy nappal a káprázatos londoni koronázás előtt idehaza találom.

A Westminster katedrálisban lezajlott koronázási szertartáson tehát az angol király ardeal-i rokonsága nem volt jelen.

Hogy miért nem, ezt talán mondja el VI. György egyetlen ardeal-i nagynénje, paksi Paksy Józsefné Rhédey Erzsébet grófnő.

— Öreg vagyok én már az ilyen nagy utazáshoz — mondja a finom, őszhaju dáma — így hát csak rádión fogom meghallgatni felséges unokaöcsém koronázásának londoni közvetítését.

Ez a szó, rádió szinte kerszerűtlenül hat ebben a lakásban, ahol a falakról letekintő Rhédy-ősök képei az elmúlt századok atmoszféráját árasztják. Az egyik képen Rhédy Ferenc gróf ardeal-i fejedelem komor páncélja villan, a másikon a szépséges Rhédy Claudine grófnő révén került rokonságba a család az angol királyi házzal s ilyen formán Maria anyakirálynőnkkel is.

Rhédy Claudine grófnő házassága nagy beszédtémája volt a mult század főuri köreinek. Három hercegi kérést versengett az álomszép grófkisasszony kezéért, egy Schwarzenberg, egy Lichtenstein és egy württembergi.

Claudine grófnő Sándor württembergi hercegnek nyújtotta kezét, — azóta erről számtalanszor irt a világsajtó és halás témája volt ez az esemény a történetíróknak is.

A híres házasságból született Rhédy Ferenc gróf, aki később a „Tek” angol hercegi címet kapta. Az ő leánya Tek Mary hercegnő, szintén nagy pártit csinált:

V. György angol király felesége lett. Mary özvegy anyakirálynő unokanővére Paksyné Rhédey Erzsébet grófnőnek.

— Mary királynő nagy kegyelettel gondol ma is közös ősünkre, Rhédey Claudine grófnőre, aki neki nagyanyja volt — mondja az ardeal-i unokanővér. — Nem mulik el esztendő, hogy virágot ne küldene Rhédey Claudine Ardeal-ban, Erdőszent-

györgyön levő sirjára.

Érdekes az a szinte feltűnő hasonlatosság, ami a híres Rhédey Claudine grófnő és Paksyné Rhédy Erzsébet grófnő leánya között van. Paksy Ella, Malatinszky huszárezredes özvegye, mosolyogva fogadja ezt az észrevételemet.

— Igen, már sokan mondták, hogy órá hasonlítok.

A királyi unokafivér, VI. György nem konstallálhatta ezt a hasonlatosságot, mert Malatinszky ezredesné sem ment Londonba. De nem voltak ott Paksyné Rhédey Erzsébet Budapesten élő fiai sem: Paksy Jenő törvényszéki bírósági és dr. Paksy József vezérigazgató, az ismert zeneszerző.

— Családunk egy tagja volt még csak kint rokonlátogatóban az angol udvarnál — mondja VI. György Ardeal-ban élő nagynénje. — Ez a rokon Rhédey Julia grófnő fia: Fráter Lóránt volt, aki levizített az angol udvarnál. Nagyon kedvesen fogadták, sokat mesélt erről, mikor hazajött. De ez már bizony régen volt, még a régi békevilágban.

Még VII. Edward ült az angol világbirodalom trónján Fráter Lóránt londoni rokonlátogatása idejében.

VII. Edwardról VIII. Edwardra, illetve most már Windsor hercegére terelem a szót.

Paksyné Rhédey grófnő láthatóan nagyon szereti az unokaöccsét. A jó nagynéni megértésével beszél Edward Simpsonné iránti szerelméről.

— Ha megesküdtek, feltétlenül gratulálok nektek — mondja. — Adja Isten, hogy boldogok legyenek. Bizonyára azok is lesznek, hiszen Edward nagyon szeretheti ezt az asszonyt, ha a trónról is lemondott érte. Ha alkalmam adódik még az életben, akkor érintkezést fogok keresni velük, hogy személyesen is gratuláljak nektek.

Másik unokaöccsének, VI. Györgynek nem fejezhet ki személyesen gratulációját a koronázás alkalmából az ardeal-i nagynéni. Erdőszentgyörgy messze esik a Buckingham-palotához és mint mondja:

— Öreg vagyok már én az ilyen nagy utazáshoz. Még aztán — teszi hozzá korunk nem éppen szokatlan refrénjét — sokba is kerül.

—i—g

MINT TÉLEN A LAKÁS KÁLYHA NÉLKÜL, olyan az üzlet vevő nélkül. Új vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLÁMOSZTÁLYA elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait.

Egy ünnepelt magyar táncosnő tragikus körülmények között meghalt Kinában

(BUCUREȘTI). Az artisták hatalmas társadalmának gyásza van. Egy harminc esztendőös gyönyörű magyar táncosnő, — akinek neve a nemzetközi artisták sikereinek évkönyveiben aranybetűkkel szerepel, — **Fortyán Darinka** —

Sanghaiban az elmúlt hónappan hirtelen, tragikus körülmények között meghalt.

Annak a mondain világnak, amely a főváros artista-életével bizonyos lelkirokonságban áll, — **Darinkát**, a magyar táncosnőt nem kell bemutatni. Szakemberek, artistaügynökök, kollégák véleménye szerint a legnagyobb táncművészek egyike volt.

Egyik legjobb barátnője könnyes szemekkel mondja el nekünk Bulevard-szálló hall-jában **Darinka** pályafutásának történetét.

— Körülbelül 11-12 esztendővel ezelőtt indult el türeményes karrierjének útján. Az 1920-as esztendők közepén Budapesten a Papagáj mulató megnyitásakor mutatkozott be Pest éjszakájában egy csodálatos hajlékony, mélytüzű fekete szemekkel, gyönyörű fekete hajjal, utólérhetetlenül kecses termettel megáldott fiatal leány, kinek a csodájára jártak a pestiek az azóta már emlékeiben is eltűnt Papagáj mulatóba.

— Pest éjszakai életének egy csapásra a hercegnője lett Darinka, akit a világ leghíresebb varietéi szerződtettek el Budapestről. Előbb Bécsbe, majd Berlinbe, Amszterdámba, Londonba, Alexandriába, Kairóba és két ízben is hosszabb időre București-be vitték el a fiatal magyar táncosnőt, akiről hosszú tudósításokat irtak a híres külföldi artista és színházi lapok.

București-ben valósággal rajongott Darinkáért a közönség. Előkelő urak nap-nap után elárasztották virágokkal a végtelenül bájos művésznőt, aki olykor-olykor Clujra is ellátogatott egy közeli rokonához.

— Különösen akkor foglalkoztak a fiatal magyar táncművésznővel az ujságok, amikor a legnagyobb sikerei idején

egy szép napon otthagyta a pakettot és egy ismert, népszerű budapesti textilkereskedő felesége lett.

— Férje, aki a pesti éjszaka egyik legszeretetremlőbb és legkedvesebb tagja, sokáig nem engedte vissza a

parkettre az ünnepelt művésznőt, azonban, amikor már anyagi körülményei nagyon leromlottak,

Darinka, hogy a férje anyagi gondjain segítsen, — a jószívű, derék és nobilesan gondolkodó művésznő — titokban szerződést kötött csak azért, hogy ne legyen teher az eltartása az egyre nagyobb gondok közé került férjének.

— Akkoriban — folytatja visszaemlékezéseit Darinka barátnője — Pest éjszakájában legendákat meséltek erről a történetről és az egyik legnagyobb ujság meg is írta, hogy

amig ugynevezett polgári származású feleségek a konjunktúra elmulasztása után egyre-másra hagyták ott tönkrement férjeiket, addig a könnyűvérűnek tartott éjszakai bohémvilág egy érdekes és ünnepelt tagja milyen példát mutatott arra, hogy hogyan kell viseelkednie egy asszonynak, ha a férjét anyagi gondok veszik körül.

— A pesti éjszakai élet teljesen lehanyaglóban volt akkoriban, a lokálok egymásután mentek tönkre és Budapesten már nem tudták többé megfizetni azt a fellépődíjat, amit Darinka joggal elvárhatott művészetéért.

— Ujabb szerződésekert kapott Európa leghíresebb varietéibe. Harmadszor jött ide București-be, ahol a régi szeretettel és becsüléssel fogadta úgy a közönség, mint a kollégák társadalma.

— De közben jelentkezett a megértő férj, aki látva, hogy felesége ismét a legszebb kámbier felé indul el,

nem akart az útjába állani az asszony művészi karrierjének, nem akarta meggátolni abban, hogy évekre előre szerződéseket kössön, — viszont azt nem tudta elviseelni, hogy őt a felesége táncosnői keresményéből tartsa el és anyagi ügyeit ebből a keresetből rendezze, — ezért, a legnagyobb egyetértéssel — elváltak egymástól.

— A volt textilnagykereskedő — mondja tovább Darinka bucurești-i barátnője az Ország-Világ munkatársának, — úgy tudom szerény életkörülmények között Budapesten maradt. Elvált feleségével hosszú ideig levelezésben állott és csak évek múlva, — akkor kaptam én is szegénykétől utoljára életjelt — 1935-ben értesítette Alexandriából volt férjét Darinka arról, hogy férjhez megy Radics Gáborhoz, Jozefine Baker híres magyar karmesteréhez.

— Egy közös barátnőnkől hallottam, hogy egy fél-évvel ezelőtt Darinka Budapestre utazott férjével együtt és ott az egyik szanatóriumban vétette fel magát.

Kis babát várt és azt akarta, hogy a gyermek magyar földön szülessen és a keresztapja az első férje legyen.

-- Radics Gábor közben a világ másik végére, Sang-

haiba szerződött, ahová február vége felé utazott utána a felesége a kisbabájával együtt. Barátnőnk, aki a napokban érkezett Budapestről București-be, levelet mutatott, melyben Darinka értesítette a szerencsés megérkezéséről és az közli, hogy hat-hét hónapig kell Sanghaiban maradniok, mert szerződésük addig köti őket oda, azután mind a ketten egy nagyobb turnéra Délamerikába indulnak.

— Darinka szegény már nem érthette meg a délamerikai turnét. Április első napjaiban vakbélgyulladását kapott,

a sanghai angol kórházba szállították, ahol a műtőasztalon meghalt.

— Mint hallom, temetéséről a férje megrázó levélben értesítette Darinka hozzátartozóit. Megírta, hogy a Sanghaiban élő artisták

a világhírű magyar artistanőnek a sírjára negyven koszorút helyeztek el és a sokszáz különféle nemzetiségű artista és artistanó zokogva kísérté utolsó útjára szegény Darinkát,

aki harmincesztendő korában, a világhírnév és az anyagi karrier tetején örökre itthagytta a parkettot, amelynek szerelmese, ünnepelt és felejthetetlen művésze volt.

S. Sebes Ili növendékelőadása

Másodizben lép nyilvánosság elé *Sebestyénne Sebes Ili* művészi tánctanárnő növendékeivel. Már a tavalyi bemutatón megállapítottuk, hogy Sebes Ili szervező ereje és izlése szép produkciókra képes és ez idén ez a meggyőződésünk csak megerősödött. Amellett produkáltak: fáradhatatlan munka, kitartás, tudás és művészi érzék eredménye. Ki kell emelnünk a *Munka* című szerves komoly kompozíciót, melyben maga Sebes Ili is táncolt, de kitétek magukért az összes számok és növendékek:

Messer Klári, Róth Kató, Scholtz Baby, Mircu Gizi, Jonka Grete, Herzog Zsuzsi, Lénárt Éva, Szabó Edit, Illés Annus, Fröhlich Klári, Gábor Erna, Singer Agnes, Löbl Zsuzsi, Hirsch Rózsi, Berkovits Lia, Gárdonyi Judith, Wieder Berta, Kornai Éva, Deutsch Vera, Kormos Juci, Luger Edit, Metzner Agnes, Kristea Dorna, Dunca Cica, Goldstein Lenke, Weisz Sári, Goldstein Anna, Braun Marika és Judit, Kopil Frida, Polacsek Irén, Kopil Szerén, Steinhaus Kató, Merkler Éva, Schwartz Éva, Kornai Anna, Diamant Gitta, Adám Olga.

A zongorakiséret nehéz munkáját *Domonkos Margit* végezte el komoly tudással.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

A legszebb

és legmodernebb ardeali strandot építi Arad-város vezetősége

(ARAD.) Az arad-i strandszezon beálltával kiderült, hogy az idén olyan hatalmas arányú bérletjegyzések történtek, amilyenre eddig még nem volt példa.

Statisztikai adatok bizonyítják, hogy az évekkel ezelőtt még alig látogatott strandfürdő, amióta azt modernizálni kezdték, egyre több jövedelmet hoz a városnak. A kimutatásból kiderül, hogy a kabinbérletők száma abban az arányban emelkedett, amilyen arányban a modernizálási munkálatok folytak.

Idén 30 százalékkal többen váltottak bérletet, mint az előző években. Ebből megállapíthatjuk, hogy nem volt kidobott összeg az a pénz, amelyet a város a strand újjáépítésére költött.

Jelenleg olyan strandja van Arad-nak, amilyen-nel egyetlen ardeali város sem büszkélkedhet.

Az arad-i Neptun-strand kiépítéséért elsősorban Mureşan Ioan városi főmérnököt illeti elismerés, mert az ő nagyvonalu elképzelése nyomán és személyes irányítása mellett építették át az ezelőtt elhanyagolt, dűledező és rozoga fatákolmányokat képező kabinokat. A strand megnyitása, az új uszoda építése és a strand belsejének kiépítése is az ő érdeme.

Az átalakítási munkálatok azonban még nem fejeződtek be. Valamennyi régi kabint ujakkal cserélik át és a meglévő tussokon kívül újabb zuhanyokat szerelnek fel a közönség nagyobb kényelmére.

A város anyagi áldozatkészsége nem marad eredmény nélkül,

mert éppen a kiváltott bérletek nagy száma igazolja azt, hogy a közönség méltányolja a városfejlesztési munkálatokat. A strandfürdő a város egyik legjobban jövedelmező vállalkozása, a város vezetőségének támogatnia kell Mureşan Ioan főmérnök példás igyekezetét.

— *Hogy van az, hogy az intellektuettek bucaresti-i gyűlésén egysek tökéletesnek találták a szónokok jogtalan javaslatát?*

A rabbi egy szombaton arról prédikált a templomban, hogy a jó Isten minden embert tökéletesnek alkotott meg. Volt a hitközségben egy pupos ember, aki istentisztelet után odament a rabbihoz és így szólt:

— Nézz meg engem, oh rabbi, hát én is tökéletes vagyok?

A rabbi ránézett és így szólt:

— Puposnak tökéletes vagy.

Szervezett banda

hamisított pedigrével hitelesített korcskutyákat kínál a közönségnek

(TIMIȘOARA.) Az alábbi riportot pedig igazán a lábunk előtt nevert az uccán — pontosan a Palace-kávéház előtt — sőt kis hija, hogy rá nem léptünk siettünkben. A hős ijedt vinyogással menekült talpunk alól, a gazdája pedig kihalászta pillanatnyi megdöbbenésünket, kinálódó hangon, de azért kicsit agresszíven mondja:

— *Tessék már megvenni ezt a kutyát!* — miközben felveszi előlünk azt a kis ijedt, nyafogó, vinnyogó valamit, amire azután kiderül, hogy kutyakölyök.

— *Teccik látni, hogy milyen ragaszkodó, máris vonzódik a nacságos urhoz, hiszen direkt odamászott a lába elé* — hadarja gyorsan és nem kevésbé agresszíven az árus, miközben a kutyát egészen a kabátunkhoz nyomja, úgy hogy az eb nyomban játszani kezd az egvik gombbal.

Valóban kedves ez a kis kutya, mondjuk magunkban, de hát szó sem lehet arról, hogy megvásároljuk. Pedig igazán kár. Azután semmi értelme sem volna, nem is fajtiszta, pedig kedves, de úgy látszik ősei között néhány terrieren kívül valami dobermann is szerepelhetett, sőt lehet, hogy a familia egyik lazább erkölcsű tagja jó barátságba keveredett egy bulldoggal.

Ama pillanat alatt, amig mindezek átviharzottak rajtunk, a kutyás ember a következőket hadarta:

— *Vegye már meg, nagyságos ur, igazán fáj a szívem, hogy így elvesztegetem, de nagyon kell a pénz a házbérre, különben kiraknak bennünket kutyástól, gyerekestől. Még ötszáz lei hiányzik a házbérhez, annyiért odaadom a kutyát, különben ezer lei az ára, én úgy éjlek, mert valódi amerikai fajkutya.*

— *Ugyan milyen faj?* — mondjuk — azután elsoroljuk mindazt, amit előbb a kutya családfájára vonatkozóan megállapítottunk.

Az árus szemelláthatólag egy kicsit zavarba jön, de még mindig nem teszi le a reményről, hogy üzletet köthet velünk és azért így folytatja a kínálást:

— *De kérem, még akkor is, ha nem fajtiszta, tessék nézni, hogy milyen kedves, direkt élvezet játszani vele.*

— *Jó, jó* — mondjuk — *most kedves, de ki tudja mié fejlődik, mire finó, nem is beszéve arról, hogy mennyivel több adót kell fizetni érte, mert nem fejtiszta, nincs pedigréje.*

— *Oh, kérem* — mondja erre az árus bizakodóbban, mert azt hiszi, hogy mégis lesz ez egyszer kutyavásár — *ha csak az a baj, uraságod olcsó áron kaphat, olyan pedigré, olyan törzskönyvet, amit elfogadnak az adóhivatalban is, úgy hogy mérsékelt adót tetszik csak fizetni a kutyáért.*

Most már érdekelni kezdett a dolog, mire a kutyás megmondta, hogy hol található meg a pedigrés embert.

A kutyát ugyan nem vettem meg — de elmentem a megadott cím-

re. A pedigrista éppen kvatérkázott néhány barátjával, de készséggel abbahagyta a „dumapártit”, amikor a kislánya közölte vele, hogy „kutyáigyben” keresszük.

— *H. Ferenc* — mondta bemutatkozólag, miközben részint kezét nyújtott, részint a fülét vakarta, — *honnan tetszett jönni?*

Megmondtuk, hogy a Lloyd-sori kutyás küldött oklevél ügyében.

— *Tőle tetszett vásárolni?* — kérdezte.

Azt mondtuk neki is, amit a kutyásnak, hogy tudniillik otthon van egy neveletlen és adózósorba serdült kutyánk, amelynek kissé hiányos a család fája, aztán kéne megreperálni.

— *Im, hm* — mondta további énk fülvakarások közben *H. Ferenc* ur — *hát így nehezebb mindenesetre. Ugyanis azokat a kutyákat, amelyeket az az ember árul, ismerem, már tudniillik a családjukat, mert őszintén szólva, közös a tenyészetünk. De azért, mert a barátom küldte Önt, nem akarom visszatartani. Uram, kaphat nálum garantáltan valódi, eredeti származási bizonyítványt, amelyet az egyik külföldi kutyaegyesület állított ki és annak hiteles fordítását ötszáz leierért, ha akarja, mindjárt ki is állítom.*

Azzal máris elővette az aktatáskáját és abból cikornyás, többszínnyomású papírlapot húzott elő, amelyen különféle kutyafejek között valami szöveg volt. Csak annyit tudtam hirtelen elolvasni róla, hogy „*Königlich Svensk*, mert amikor *H. Ferenc* ur látta, hogy figyelem a papírt, hirtelen bizalmatlan lett és azt mondta:

— *Jaj különben ezt nem is adhalom oda, mert már meg van rendelve, de tessék holnap eljönni a kutyával együtt, mert mégis csak látnom kell a kutyát is és akkor majd kiértjük a dolgot.*

— *És ennél olcsóbban nem lehet?* — kérdeztük.

— *Nem kérem — felelte. — Igazán alig keresek valamit rajta és nagy a rizikó, mert a nyomtatványt külföldről kell hozni, sok hasonló oklevelet nem adhatok ki, mert az feltűnik.*

— *Biztos, hogy ezt elfogadják szakemberek is?* — kérdeztük.

— *Tessék csak egészen nyugodtnak lenni, ha nem úgy lenne, én visszafizetem a diplomát. Már két éve csinálom ezt, de még soha semmi baj nem volt vele, — jó órában mondjam.*

Mikor visszatérünk a Lloyd-sorra, megint a kutyásemberbe botlottunk bele, éppen egy mamájával sétáló fiu lába elé tette ügyesen a vegyes őszű kiskutyát.

— *Tessék már megvenni, hiszen direkt odamászott a fiatal ur lába elé, annyira ragaszkodó... — hallottuk elmenőben.*

— *Milyen helyzet áll elő, ha egyes szakmákban politikai, vagy faji okokból jogokat vesznek el és adnak oda másoknak?*

A tanító megkérdi:

— *Móricka, ha a zsebedben van tíz egy leies és abból kiesik négy, mi van akkor a zsebedben?*

— *Egy lyuk, — mondja Móricka.*

Legolcsóbban vásárolhat a

Comisio-ban
„Dacia” kávéházmellett

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— A *Baeder Illatszergyár Rt.* legutóbbi közgyűlésén imponáló adatokkal dokumentálta további fejlődését és erős pénzügyi megalapozottságát. A vállalat Budapesten 400 ezer pengő alaptőke mellett 1936-ban 33.500 pengő tiszta nyereséget ért el, amellelt tőketartaléka 221 ezer pengő. A vállalat a 100 pengő névértékű részvények után 7 pengő osztalékot fizetett és igazgatóságába beválasztotta Szudy Elemér volt arad-i lapszerkesztőt és dr. Sándor Lászlót.

— Arad egyik tekintélyes nagyiparosa, *Lengyel Manó*, az országos hírű *Lengyel Lőrinc bútorgyár* belfagya hónapokka: ezélett súlyosan megbetegedett. Hozzá tartozói egy budapesti szanatóriumba szállították, ahol — mint lapunk megírta — hónapokig a leggondosabb orvosi kezelésben részesült. Egészségi állapota nemrég annyira javult, hogy családja hazahozta. Itthon még rövid ideig tartó pihenésre van szüksége Lengyel Manónak, hogy teljesen felgyógyulva vegye át a vállalat vezetését.

— *Kinos eset* történt az elmúlt héten a timişoara-i Ujságíróklubban, amit azonban még sem bíráltak el a kellő szigorussággal. Mondanunk sem kell, hogy a kinos eset rómi közben történt. — ónagságát elnevezték *Kormos Cicának*, — de azért tovább játszanak vele.

— A közelmúltban Arad-on két helyen is fülöncsípték a házitolvajt. Egy hatalmas ipari vállalatnál garázdálkodott az egyik, a nagyszerűen kiépített ellenőrző szerv azonban azonnal rájött a tolvajlásra és a tettest bevitette a rendőrségre. Hasonlóképen házitolvaj garázdálkodott egy arad-i nagyáruházban. A hűtlen alkalmazott töredelmesen bevallotta a sorozatos tolvajlásokat és megmondta, hogy a lopott árut részben Bucureşti-ben, részben egy ismert kereskedő cég üzletvezetőjénél helyezte el. Az utóbbi helyen a rendőrség házkutatást tartott és itt meg is találták a lopott áruk egy részét. Az üzletvezető a felelőség ódiúmát a feleségére háritotta, aki viszont azzal védekezik, hogy fogalma se volt róla, hogy lopásból eredő árukat vásárolt. Most már a bünygyi hatóságok foglalkoznak a nem mindennapi esettel, amely annál is inkább feltűnő és különös, mert a megkárosított cég igen jól fizeti alkalmazottaít, akik nincsenek ráuta'va, hogy tiltott uton gyarapítsák jövedelmüket.

— Egy előkelő oradea-i bank vezérigazgatóját már hosszú ideje nyaggatta egy szabó, hogy tegyen egy próbát és csináltasson nála egy ruhát. A bankvezér megunt a dolgot és megrendelt nála egy öltönyt. A ruha rém rosszul sikerült és a bankvezér így szólt a szabóhoz: — *Na, magát sem fogom ajánlani a barátainnak.* — A szabó nem jött zavarba: — *Akkor tulán kegyeskedjék az ellenségeinek ajánlani.*

— *Rovine* községnek nemrég kiemelkedő társadalmi eseménye volt. *Friedmann* bácsi és felesége aranylakodalmukat ütték. Ebből az alkalomból a község társadalmának előkelőségei nemzefiségre és val-

lásra való tekintet nélkül felkeresték szerencsekivánataikkal a népszerű Friedmann-párt. Az aranylakodalmas házaspár fia: *Friedmann Ferenc*, a *Friedmann és Gerlócy* cég beltagja, szülei ötvenéves házassági évfordulója alkalmából százezer leit adományozott az arad-i *Szereteház* javára. Ezt a nemes szivre valló gyönyörű gesztust sok multi-milliomos követhetné, akiről még eddig nem hallottunk, hogy akár ennek a nagyszerű intézménynek, akár más humanitárius intézménynek fenntartásához hozzájárultak volna.

— Rádióipari körökben nagy feltűnést keltett az Ország-Világ cikke, melyben megirtuk, hogy *Schmerek* Ferenc budapesti mérnök négy előkelő rádiógyár és több rádiókereskedő ellen szabadalmi bitorlás vétsége címén tett bűnvádi feljelentést. Megirtuk, hogy *Schmerek* Ferenc mérnök 1929-ben hosszas kísérletezések után rájött arra, hogy egy ugynevezett vasmaggal előnyösebben tudja kihasználni a lámpák erejét. Ez a készülék fokozza a hangszűrést is. Röviddel utóbb a zseniális fiatal feltaláló megdöbbenve állapította meg, hogy az összes Magyarországon és az utódállamokban forgalomba hozott magyar gyártmányu, sőt egyes külföldi gépek is — szabadalmával, a „*cas-maggal*” kerültek forgalomba. Miután felszólítására a gyárak nem álltak el a vasmag további használatától és áldozatot sem voltak hajlandók hozni a találmányért, *Schmerek* Ferenc mérnök szabadalmi bitorlás vétsége címén bűnvádi feljelentést tett a *Philips*, *Telefunken*, *Orion* és a *Standard* rádiógyárak ellen, kérve a forgalomban lévő rádiókészülékek zár alá vételét.

— *Odry* Zoltán, néhai *Odry* Árpád, a nagynevű színművész testvéröccse Budapestről hazaérkezett Arad-ra. Meghatottan, lélekben összetörtten beszélt felejthetetlen emlékü bátyjáról és az impozáns temetésről. Nagyon szerette fivérét, aki életében mindig rajongó szeretettel gondoskodott családjáról.

— Az első arad-i strand plety. — A közelmúltban bébit hozott a gólya egy ismert uriasszonynak. Strandkörökben úgy tudják, hogy eddig három lársaságbeli jaltalemler kapott névtelen gratuláló levelet.

— *Eggy* *Ghyssa* bezdulatkultura iskolájának eseményszámba menő művészi előadása június 6-án délután 5 órai kezdettel lesz az arad-i színházban. *Hatalmas, hetven személyes pantomimek, példátlanul szép rítmikai torna és akrobatikus csoportok és egy színpompás álarcos bál keretében az ötletes meglepetések sorozata fogja a nagyközönség elismerését kivívni.* Az idei előadás meg a mul'beliek fővárosi tökélyét is felül fogja mulni. A kosztümök eredeti terveitért *Erdélyi* *Károly* építész, az ismert tervezőművész felel. Ő állítja be a modern diszletezést is, míg a muzikális részt *F. Molnár* *Erzsi*, *Gartner* *Elza* és *Czégka* *Emilia* végzik.

— Filmpremier előtt nagylibegve mondja egy arad-i mozi alkalmazottja: — *A ma esti előadásra nincs jegy!* — Ugy elkupkodták, — kérdik. — *Dehogy. Nem szállította a nyomda.*

— Ez egy kis timişoara-i plety. — Önagsága néhány nappal előtt érkezett haza külföldi üdüléséből. Találkozik egy barátnőjével, akinek egy szuszra elmondja utiélményeit. — *Képzeid csak* — mondja végül — *mikor megjövök és kicsomagolom a koffjeremet, három poloska mászott ki belőle.* — *Na, képzelem* — feleli a barátnő egy iks galambepével — *mennyire örültek, hogy megint itthon vannak.*

— A szintársulat tagjai a színészházaspárról beszélgetnek, akik állandóan hadilábon állnak egymással és folyton veszekednek. Kozma Hugó csendesesen megjegyzi: — *Ezek nem tudnak egymással, egyetlen szót sem váltani szóváltás nélkül.*

— *Hová siet, Kohn ur?* — kérdezi a napokban egy ismert aradi ügyvéd egy volt kliensét a törvényszék előtt. — *Sürgős dolgom van a bíróságon.* — *Mint vádlott?* — kérdezi a fiskális. — *Naná, mint tanácselnök,* — hangzott a válasz.

— Na és végül ne feledkezzünk meg az áldott rossz szívről ismert cluj-i bankvezérről sem, aki nemrég suyo beteg volt és bizony két napig élet és halál közt lebegett. A kritikus napokban két tisztviselője beszélgetett róla a bankban: — *Mondd,* — kérdezte az egyik — *Hány éves lehet az öreg?* — *Hát kérelek* — felelte a másik — *lehet már egy* — rossz hatvanas.

SPORT

ország-világ szerle

Rovatvezető: Reichler Jenő dr.

A bajnok már meg van de vajjon kiesik ki?

— A Gloriának nem szabad kibuknia

(ARAD.) A futballbajnokság utolsó fordulója előtt állunk. Aradnak jutott a kivételes szerencse, vagy szerencsesen kivételes helyzet, hogy itt dőlt el végérvényesen, ki lesz az idei futballbajnoka Romániának. Az elmúlt vasárnapon Marinescu Gabriel miniszter jelenlétében zajlott le a nagy meccs és a hatalmas iramu mérkőzésen sikerült a bajnok Venusnak egy egyetlen fontos pontocskát az AMEFA-tól lecsipnie.

Tudatosan és tendenciózusan mondjuk — hogy sikerült, mert nem volt gyerekjáték a fekete csillagos bucuresti-i csapatnak lecsipnie a pontot és csak az AMEFA legények egészen lanyha és beapadt játékának köszönhető a „bajnokok”, hogy jó egynehány góllal fűszerezett vereséggel nem tárvoztak el Arad-ról.

A Venus itteni mérkőzésén elérte azt a helyzetet, hogy meglévő pontjaihoz már csak az Unirea-Tricolorral szembeni meccs esetleg egyetlen pontja is eég lesz, pedig itt a megszerzendő két pont elérésére a legszükmarkubb totalizátor is erős odds-okat ad és ajánl fel. Valószínűtlen, hogy a Venus titkos konkurrense, a Rapid komoly reményt táplál, — ha még meg is verné a Victoriát Cluj-on, hogy a Venus az Oboron veszt és így megelőzheti (már a Rapid) pontokban Marinescu tábornok és Eladescu csapatát.

Igy tehát ezzel a kérdéssel rendben volna az A) divízió, amint-hogy nem kell afölött sem gondja legyen már, ki lesz az éllovasok között, mert az bizonyos, a bajnokot követő második, harmadik, negyedik és ötödik hely elfoglalói a Rapid, AMEFA, Ripensia és a Vic-

toria lesznek.

Nagyobb és égetőbb a kérdés: vajjon ki, illetve kik esnek ki?

A szomorú helyzetre jelöltek: az Unirea-Tricolor (halálbiztosan!) és vagy a Chinezul, vagy a Crișana, vagy, sajnos, a mi másik arad-i A) divíziós csapatunk, a Gloria.

A nagy kiesési derby Arad-on dől el: a Gloria és a Crișana között.

Nekünk ez szívügyünk és hozzá igen fontos, vitálisan arad-i problémát jelentő szívügyünk. A Gloriának nem szabad kiesnie! Ez kell, hogy a jelszó legyen június 6-ig és legfőként azon a nagy június 6.-i találkozón a Gloria-pályán, a Gloria és a Crișana között.

A Gloriát meg kell mentse a kieséstől a fiúk lelkesedése, sportfegyelme, tudása és odaadása, de ugyanígy az egész arad-i sporttársadalom és drukkerhad egyöntetű melléállása és biztatása.

A Gloria kiesése, vagy benntartása: Arad sportjának szívügye. És ezt a szívügyet kifelé nyíltan és tüntetően demonstrálni is kell

---

Volt-e valami jelentősége annak, hogy összeírják a somor szellemi munkásokat?

Kohnné és Grünne találkoznak.

— Hallom, — mondja Grünne — hogy vakbélgyulladásban megoperáltak.

— Igen, — feleli Kohnné — de nem tudom, hogy tényleg vakbélgyulladásom volt-e, vagy pedig az orvos csak kíváncsiságból nézett belém?

BCU Cluj / Central University Library Cluj
— *Dacăra a dacăranóknak, miért van Goga még mindig benn a Cuza-pártban?*

Móricza kérleli az apját, hogy meséljen neki valamit a holdról.

— A hold, — mondja a tata — egy teljesen kihalt égitest, nincs se levegője, se fája, egyáltalán nincs rajta semmi értékes.

— Hát akkor a hold teljesen felesleges.

— Azt már én is mondtam, de hát hova menjen rebich?

Hol fordíttassa okmányait?

Mitra I. Sándor-nál!

dipl. jegyző és vizsgázott törvényszéki jegyző, hivatásos FORDÍTÓ, fordításokat eszközöl felelősség mellett a következő nyelvekből: Román, magyar, német, francia, angol, olasz, spanyol, orosz, latin, cseh, lengyel, holland, szerb, bolgár.

Arad egyedüli többnyelvű fordító irodája. — Információs iroda. — Bejegyzett cég.

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 5. **Csanádi Bank-palota.** Másolásokat és levelezéseket vállal, cégek részére jutányos díjazás mellett. **Szegényeknek, munkanélkülieknek kedvezményt nyújt.**

HIVATAL: d. e. 9—1 ig, d. u. 3—7 ig.

BÉLYEGGYŰJTÉS

Az angol koronázási bélyeg meghódította a bélyeggyűjtőket

A világbirodalom nagy napja, a koronázás elmúlt. A Londonba sereglett idegenek és vidékiek hihetetlen nagy tömeget elnyeltek a divatos tengerparti fürdők. Skócia hegyei, a walesi bányavidékek és ma már csak az uccákat díszítő lobogók, girlandok, délszaki növények, diádkapuk a bizonyítékai annak, hogy néhány nappal ezelőtt John Bull egyik legjelentőségtelesebb történelmi mozzanata fejeződött be.

A koronázásra Londonba sereglett idegenek között természetesen igen sok filatelista is volt, mert a május 6-iki angol lapok Tryon őrnagy, brit postavezérigazgató szenzációs nyilatkozatát közölték. A népszerű „postamester” a lapok kartársai előtt a koronázási bélyegről, valamint a VI. György képével ellátott sorozat részleteiről közölt adatokat. A koronázási értékből, amely VI. György királyt és Erzsébet királynét ábrázolja, 500 millió darab készült. Névértéke 1½ penny, színe gesztenyebarna. A rajz baloldalán a birodalmi alma, jobboldalán a galambalaku olajtartó, feüi kétoldal a máltai kereszt látható. Az uralkodót ábrázoló 3 másik érték az eddigi szokásoktól eltérően Nagybritannia társországainak jelvényét is bemutatja. Felül rózsza (Anglia) és kőró (Skócia), alul pedig nárcisz (Wales) és lóherelevét (Irország) látható. Ebből a sorozatból az év folyamán hét milliárd darabot fognak nyomtatni, eddig 500 millió sorjelen meg.

Angliában az eddig ismert adatok szerint másfél millió filatelista él, akik elsősorban is Nagybritannia bélyegeit gyűjtik. Természetesen igen nagy azoknak a külföldön és tengerentúl lakó Briteknek a száma is, akik anyaállamuk bélyegeivel foglalkoznak és így a nagy példányszám minden tekintetben indokolt.

A filatelista közvélemény tehát rendkívüli érdeklődéssel várta a koronázási bélyeget, valamint az új sorozatot és nagyon sok vidéki gyűjtő kizárólag azért utazott Londonba, hogy a postán vásárolt bélyegujdontságait személyesen adhassa fel, mert a koronázás napján különleges lebélyegzést is használtak. Bélyeggyűjtő körök megállapításai szerint azonban nagyon sok külföldi gyűjtő és kereskedő is érkezett Londonba, elsősorban Hollandiából és Belgiumból, de érkeztek vendégek Franciaországból, Dániából és Németországból is, akik a koronázás előtti vasárnapot a bélyegklubokban töltötték el.

Május 10-én került forgalomba a koronázási bélyeg, amely külső szépségével és érdekességével óriási sikert aratott. A gyűjtők valószággal megostromolták a postahivatalokat, amelyek többször is kénytelenek voltak pótolni készleteiket a központi bélyegdepóból. A posta-

---

Bélyeggyűjteményt,

tömegebélyeget veszek. Ajánlatokat továbbít

az *Ország-Világ* kiadóhivatala

autók állangóan újabb és újabb bélyegtömegeket szállítottak a szélrózsa minden irányába és így fennakadás nem történt, csupán néhány nagyobb és forgalmasabb hivatalban volt zavar, ahol a kora délelőtti órákban nagy zúban jöttek össze a gyűjtők. Így a caring-crossi postahivatalban nagy zürzavart okozott a Matelisták meg-megújuló rohama és csak a kirendelt rendőrök tudtak megfékezni a gyűjtőhadat, amely mindent követelt, hogy beszerezze szükségletét. Hasonló zavarok voltak Woodgreen, Chiswick Westham és a City néhány postahivatalában is, ahol állandóan többszáz gyűjtő tartotta megszállva a postaépületeket. A nagy roham csak délutánra engedett valamit, addigra azonban a gyűjtők közel 7 millió bélyeget vásároltak össze. Ez a mennyiség estig tíz millió darabra emelkedett.

Hasonló érdekes körülmények között startolt az új VI. György királyt ábrázoló sorozat is, azonban itt az érdeklődés már megközelítőleg sem volt olyan nagy, mint a koronázási bélyegnél, főleg azért, mert a vidékiek a koronázás elmúltával május 12-én éjjel elutaztak Londonból és az új bélyegeket már csak a londoniak vásárolták.

A postavezérgazgatósághoz érkezett jelentések szerint a szigetország területén mindenütt nagy érdeklődés nyilvánul meg az új bélyegsorozat iránt, amely május 13-tól kezdve állandóan forgalomba marad.

Ujdonsági jelentés

BULGARIA (BULGARIA) postigazgatósága júniusban a gyümölcs-export növelését propagáló sorozatot ad ki L. 2, 4, 7, 11, 30 és 10 levanértértékben. Közvetőbbi részletek még hiányoznak.

DANIA (DANMARK) X. Keresztény király uralkodásának huszonötödik jubileumára május 15-én a következő sorozatot adta ki:

- 5 öre zöld (Marselisborg vára).
- 10 öre barna (A király lovon).
- 15 öre vörös (Amalienborg vára).
- 30 öre kék (A lovon).

GÖRÖGORSZÁG (HELLAS) Az athéni egyetem fennállásának századik évfordulója alkalmából sorozat jelent meg:

- 5 Lepta (Bikaviadal Knossos freskója alapján)
- 10 Lepta (Udvarhölgy Tyrins domborműve után).
- 20 Lepta (A dodonai Jupiter emlékmű).
- 40 Lepta (Ó-görög érme).
- 50 Lepta (Diagoras az ó-görög olimpiász győztese).
- 80 Lepta (Pertionfries).
- 2 drachma (A salamisi csata).
- 5 drachma (Nagy Sándor az issusi csatában).
- 7 drachma (Pál apostol az athénieknek szónokol).
- 10 drachma (Bizánci szentkép).
- 15 drachma (Leo bizánci császár).
- 25 drachma (A dicsőség allegóriája).

LENGELORSZÁG (POLJSKA). Rendkívül csinos képesbélyegeket adott ki:

- 5 groszy lila (Czenstochau).
- 10 groszy zöld (a gödgingeni kikötő palotája).

15 groszy lilabarna (a lemergi egyetem).

15 groszy vörösbarna (Katovice).

25 groszy piros (Rygz-Smigly tábornagy).

55 groszy kék (Rygz-Smigly tábornagy).

MAGYARORSZÁG postavezérigazgatósága két póitértéket adott ki az eddigi mintában:

5 fillér (Kölcsey Ferenc).

25 fillér (Vörösmarthy Mihály).

Ugyancsak megváltoznak a pengő-értékek is, amelyek Horthy kormányzót fogják ábrázolni.

Az 1938 évi eucharisztikus világkongresszusra speciális sorozatot tervez a magyar posta, ezenkívül megváltoztatják a Szent István bélyegek edigi formáját is.

NAGYBRITANNIA a május 12-iki koronázási ünnepségek alkalmából 4 bélyeget adott ki. Az $\frac{1}{2}$, 1 és $2\frac{1}{2}$ pennys értékek VI. György király, az $1\frac{1}{2}$ pennys pedig a királyi párt mutatja bc. A $2\frac{1}{2}$ pennys darabon látható virágok jelentősége: rózsza — Anglia, kóró, — Skócia, lótuusz — India, lóhere Irország.

AUSZTRIA (ÖSTERREICH) május 5-ikén adta ki idei „Anyák napja” jótékony bélyegét, amely fiatal anyát és gyermekét ábrázolja: 24 garas vörösbarna.

BRIT VILAGBIRODALOM. Az anyaország és a gyarmatok postaigazgatósága a koronázás alkalmából valenyi Nagybritanniához tartozó dominium, gyarmat, koronabirtok részére koronázási ujdonságokat adott ki. Összesen 56 brit bélyegterület kapott ujdonságokat és pedig részben 3, részben pedig 4 értékből álló sorozatokat.

CSEHSZLOVAKIA postavezérigazgatósága Jugoszláviához hasonlóan május 1-én gyermekjótékonyági sorozattal lepte meg a gyűjtőket:

50+50 haléru zöld

1 Kr. +50 haléru borvörös

2 Kr. + 1 Kr. kék.

Az egyes értékek a prágai városházán látható dombormű idevágó részét mutatják be.

ROMÁNIA postavezérigazgatósága Ioan Creangă író születésének századik évfordulója izléses kivitelű emlékbélyegekkel kedveskedett:

2 Lei zöld

3 Lei karmin

4 Lei ibolya

6 Lei barna.

A bélyegek az író, valamint születési helyét ábrázolják.

Ön is fizessen elő a legjobb, legolcsóbb és legnívósabb magyar bélyegszaklapra. A LÉGRÁDI Dezső szerkesztésében megjelenő

BÉLYEGGYŰJTŐK LAPJA

önt mindenről tájékoztatja. Kedvezményes előfizetési ár 180 lei, amely használatlan bélyegben is beküldhető a lap kiadóhivatalának címére: Budapest, VIII., Pál-uca 6—8, I. 21. Mutatványszámot 16 lei használatlan bélyeg ellenében küldünk.

GONDOLJANAK

a **LOTERIA**

de **STAT** által lett

számos milliomosra

A Loteria de Stat

sorsjegye a sze-

rencse kulcsa, a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

JUNIUS 15-i

nagy és utolsó

osztály huzására

117.432 nyeresemény, 318.903.600 Lei

értékben

**Játszanak
bizalommal a**

Colectura Oficială

Cluj-i Strada Regina Maria 46 Főszékhelyénél

Arad: I. OLARIU, Strada Brătianu 3

**Egészen
röviden:**

az

ORSZÁG=VILÁG
(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

---

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!

In „Caz de negăsiire“ Oficiul postal
 local este rugat a înapoia revista:
ADM. ORSZÁG-VILÁG ARAD

Csak az árak ol-
 csók, minőségeink
 változatlanul jók!

Csak az árak ol-
 csók, minőségeink
 változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
 kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
 A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

Papírárut, írószert, nyomtat-
 ványt legolcsóbban / szállít
 papírüzlet, Arad, Strada Brancovici 5. — Telefon No. 167.

Picbler

BÉLYEGZŐKET

olcsón, jól és
 azonnal készít

STAMPA

bélyegzőgyár. Arad,
 Str. Eminescu No. 12.

Írógépek eladása, számológépek, töőtollak javi-
 tása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFU

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Weisz István

u r i s z a b ó s á g

Szövetkülönlegességek nagy
 választékban. — kitűnő
 szabás, elsőrendű kidolgozás

ARAD, Strada Eminescu 15.

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut

Csáky szakórák és ékszerésznél

Arad, Bdul Regele Ferdinand

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)